

קרוב אליך

קרוב אליך

יומנו האחרון של
הרב זאב קרוב

הרהורים על התאוצות בשעות לילה

Rabbi Ze'ev Karov

Near to You

הרב זאב קרוב

קרוב אליך: יומנו האחרון של הרב זאב קרוב

עורך אחראי: ראובן ציגלר

עורכת משנה: אפרת גרוס

עריכת לשון: דוד ברוקנר

הגהה: אפרת גרוס

עימוד: טובי ברייס

עיצוב כריכה: מרים בן יצחק

ייעוץ גרפי: אליהו משגב

© כל הזכויות שמורות למשפחת קרוב, 2021

ספרי מגיד, הוצאת קורן

ת"ד 4044 ירושלים 9104001

טל': 02-6330530 פקס: 02-6330534

www.maggidbooks.com

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן, במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני, או אחר כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה, אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמ"ל.

מסת"ב 978-965-526-287-2 ISBN

נדפס בישראל 2021

”וכן בדברי תורה ובדברי חכמה -
יהיו דברי האדם מועטים וענייניהם מרובים”
רמב”ם, הלכות דעות פ”ב ה”ד

בספר מופיעים השירים הבאים:

עמ' 43: מודה אני לפניך / מאיר אריאל
© כל הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם

עמ' 135: שבורי לב / חנן בן ארי
© כל הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם

עמ' 149: לראות את הכאב / יוסי גיספאן
© כל הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם

אנו מודים לכל היוצרים שהביעו את הסכמתם לשימוש ביצירתם. המערכת עשתה ככל יכולתה על מנת לאתר את בעלי הזכויות של החומר שנלקח ממקורות חיצוניים. אנו מתנצלים על כל השמטה או טעות, ואם יובאו לידיעתנו, נפעל לתקן במהדורות הבאות.

תוכן העניינים

מבוא 9

חלק ראשון

ייסורים באמונה - התמודדות עם בשורה

להתגדל 17

ייסורים באמונה 25

מודה אני 33

יפשפש במעשיו - למה זה קרה לי? 5

הפחד והמוות 51

חלק שני

קראתיך - התמודדות עם מחלה ממושכת

הגרורות והטיפול 67

משמועה רעה לא יירא 75

ניתנה לרופא רשות לרפא 93

101.....	כמה כוח – על כוח הרצון.....
117.....	להסתפח.....

חלק שלישי

בדמיך חיי – התמודדות עם מחלה מתגברת

127.....	לשחרר – שינוי התודעה.....
137.....	מה יקרה אם לא אקום מחר בבוקר?.....
145.....	היתרון שבחיסרון.....
151.....	נחמות קטנות.....
159.....	בדמיך חיי בדמיך חיי.....

חלק רביעי

נספחים

166.....	גשר החיים.....
172.....	לדעת איך למות.....

מבוא

שלוש פעמים קראתיך!

משעה שנודע לי על הגידולים שבגופי, בכליה ובְרִיאות, הרגשתי בתוכי קריאה פנימית אל...

ראשית – הייתה הקריאה אל בוראי. קריאה עמוקה ופנימית אל רופא כל בשר, שירפאני ויעביר את זמני באופן טוב ומכבד.

שנית – הייתה הקריאה אל כוחותיי הנפשיים והגופניים, שיעמדו במשימה הכבדה, הלא־פשוטה, שהוטלה עליהם. שלישית – הייתה הקריאה פנימה, אל נשמת, שתכוון

אותי ותורה לי דרך התמודדות והתייחסות נכונה למצבי המורכב.

אין זה סוד שראיית האדם את חייו ואת מצבו משפיעים השפעה מכרעת על התמודדותיו ועל התנהלותו, בחייו בכלל, ובמצבים מורכבים בפרט.

האם כעת אתהלך בפנים חמוצות או בפנים מאירות?
האם "אורידי רגל" מלפעול ומליצור בחיי, או האם אמשיך גם בתוך מחלתי, ואולי אף דווקא מכוחה, לפעול ולבנות קומות נוספות?

אני מלא תודה לבוראי על כך שהקריאות נשמעות היטב, ומאפשרות לי להתמודד כראוי עם האתגר שנכון לפניי, ולראות בצורה מאוזנת וחיובית את חיי וכוחותיי.

* * *

כך בחר אבינו לפתוח את יומן ההתמודדות האחרונה שלו – ההתמודדות עם מחלת הסרטן.
במהלך חיינו אנו מתמודדים עם אתגרים וקשיים רבים, ולעיתים אף ייסורים של ממש. מי יותר, ומי פחות.
רבים הם שניסו, ועדיין מנסים, ללמד ולהורות לנו כיצד

עלינו לנהוג כדי לצלוח את ההתמודדות הבאה. ואולם, רובם מדריכים מבחוץ.

ברשומות שלפניכם אין ניסיון לומר כיצד להתנהג, אלא לחשוף את הקורא לעולם מחשבותיו ותובנותיו הפנימיות של אבא שלנו – אדם שנמצא בתוך כבשונה של ההתמודדות עם אתגר הייסורים.

אבא כתב את הדברים לאורך שנות מחלתו. הוא לא פסק לרגע מלחשוב ומלכתוב, וגם כשלא היה יכול עוד – הקליט והכתיב לאחרים. מחשבותיו לא פסקו, ואיתם רק גדל הרעב לכתוב ולבטא אותם בקול גדול.

את הדברים שכתב, דרך עיניו של חולה בסרטן, חילקנו על פי נושאים הקשורים בהתמודדות עם קשיים. כל זאת – כפי המבואר בתוכן העניינים. ענייני המחשבה עטופים, כהרגלו של אבא, בסיפור התמודדותו עם מחלת הסרטן משך שלוש שנים וחצי, ומתובלים בסיפורים מחייו האישיים.

* * *

את המחלה גילינו באלול תשע"ד. תחילתה בסרטן כליה גרורתי שהצריך ניתוח מייד, אשר התקיים ממש ערב ראש השנה, כשבועיים וחצי לאחר האבחון.

כבר אז היה ברור שישנן גרורות בריאות, אשר צריך למצוא טיפול מתאים לעצירת גדילתן והשפעתן. במשך שנתיים טופל אבא בתרופה מחקרית, שאמנם פעלה את פעולתה, אך רק על חלק מהגרורות.

כשנה וחצי לאחר מכן, התגלו גרורות סרטניות במוחו של אבא, וההתמודדות הפכה למורכבת ומסובכת הרבה יותר. בשלב זה טופל אבא מספר פעמים בהקרנות ובטיפול ביולוגי בגרורות החדשות שהתפרצו בראש ובאיברים נוספים. טיפולים אשר נתנו תקווה מסוימת, אך גם פגעו יותר ויותר בתפקודו של אבא, ורוקנו את גופו מכוחות פיזיים.

כל אלו לא פגעו בנפשו, וברצונותיו להמשיך וללמד, להמשיך ולהאיר עוד קצת, כמה שהיה יכול. בתקופה זו עבר אבא גם ניתוח וטיפולים מסוימים בניסיון לשפר את איכות חייו, כגון ניתוח עיניים לשיפור יכולת הראייה. לאורך תקופה זו הצליח אבא, בעזרתה של אימא, להיות שותף מלא בחתונות שני בניו הצעירים, ובבר המצווה של נכדו הבכור.

בערב ראש השנה האחרון של חייו, לאחר שלוש שנים של התמודדות עם המחלה, חלה הידרדרות נוספת במצבו.

הסרטן התפשט, גרורות נמצאו באיברים נוספים בגופו של אבא, והגוף החלש קרס תחת המעמסה. ועדיין, גם במצב זה, המשיך אבא להאיר – בשירה, בדיבור ובהכתבה – לכל מי שהיה יכול, להרוויח כל דקה וכל רגע של חיים.

בטבת תשע"ח נדרש אבא לעבור ניתוח חירום בעקבות זיהום שפגע בגופו, ולאחר ניתוח זה לא הצליח גופו להתעורר. במשך שבועיים טופל במחלקת טיפול נמרץ בבית החולים, ובסופן החזיר נשמתו לבוראו.

* * *

אמנם סופה של ההתמודדות היה בכאב גדול, כאשר אבא נפטר והלך לבית עולמו. אך אין זה אומר ש'הפסיד' למחלה ולאנגריה. אבא בחר לנצח את המחלה בדרך התמודדותו עימה, הרוויה באמונה ובתעצומות נפש – וברשימות אלה נפתח צוהר אל עולמו הנפשי.

ואף שעולם זה הוא אישי עד מאוד – אולי ימצא הקורא, באשר הוא נמצא, אור בדברים אלו גם בעבורו.

המשפחה

חלק ראשון // ייסורים באמונה

התאוצות עם השורה

להתגדל

אלול ה'תשע"ד
יום שני אחרי הצהריים.
אני יושב בחדר המתנה, לפני בדיקת CT של חלל הבטן.
נאלץ לשתות שלושה ליטרים של מים עם יוד, שאמור
לעזור לבדיקה. כדי שאוכל לעשות את הבדיקה הבאתי
בדיקות מקדימות נוספות שעשיתי, כדי לאשר את
שתיית המשקה המיוחד.

בימים שקדמו לאותו יום שני עשיתי מספר בדיקות, בהן הכול היה נראה תקין. אני נשכב על המיטה, והצילומים מתחילים. רצוא-ושוב, לתוך המכונה וחוצה לה. הצילומים הסתיימו.

אחד הטכנאים קורא לי ושואל: "יש לך כאבים בצד שמאל?". כבר נשאלתי שאלה זו על ידי מספר רופאים בשבועות האחרונים. התשובה שלילית. הוא ממשיך ואומר: "תשמע, יש בעיה. אני אדאג שהרופאה תראה את הבדיקה מייד בבוקר. תבוא בבוקר, ותיקח את הבדיקה – ויפה שעה אחת קודם". הודיתי לו ויצאתי.

אני שואל את עצמי מה היה קורה אילו הייתי מתעלף ומתמוטט במקום. האם הוא נהג כשורה כשסיפר לי על ה"בעיה"? איני יודע. חשבתי על כך שהוא דואג לי. הלב דופק חזק. עדיין, אינני יודע מה פירוש "יש בעיה".

ביום שלישי בבוקר נסענו, אשתי ואני, לבית החולים, לקחת את התשובה. קיבלנו אותה לידינו, וקראנו. הדברים היו ברורים.

יש גידול ממאיר בכליה, עם גרורות התחלתיות בריאות. האם אני מרגיש שעולמי חרב עליי ברגע זה?

כבר מספר שבועות שמחפשים.

בבדיקה שגרתית גילו שיש לי אנמיה חריפה. אמנם אני מרגיש חולשה, אך לא כזו המפסיקה את סדר יומי העמוס. בדיקות דם רבות ואחרות לא קידמו את פיתרון התעלומה.

בנוסף, ירדתי במשקל לאחרונה. בדיעבד אפשר לומר שהיו די סימנים מעידים. כעת חשפה בדיקת ה-CT ש"ייסרוני כליות". בכליה השמאלית שוכן גידול ממאיר גדול: כעשרה סנטימטרים.

בפסוקים, הכליות קשורות ליושר ולמוסר. "מוסר כליות", אומרים הכול.

חכמים אומרים: "שתי כליות יש בו באדם: אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה. ומסתברא דטובה לימינו ורעה לשמאלו, דכתיב: 'לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו'" (ברכות סא ע"א).

לאחר שהרופא הסביר שצריך להוציא את הכליה, אמרתי
לעצמי שעכשיו אין עוד כפילות.
כליה אחת – מוסר אחד. רק זאת שיועצת לטובה.
יצאנו, אשתי ואני, מבית החולים.

* * *

חמש שנים וחצי לפני כן.
בני אהרון, קצין בצנחנים. נפצע אנושות במהלך מבצע
'עופרת יצוקה'. זו הייתה תקופה ארוכה שבה למדתי
הרבה על מערכת היחסים ביני לבין בוראי.

למדתי אז על תפילה, על אמונה פנימית לעומת סגולות
והצעות מבחוץ, ובעיקר – לדבר עם אבינו שבשמים
באופן ישיר. דיבור עמוק המברר את חיי, את רצונותי,
את תחומי הפנייה אליו ואת ההקשבה למערכי הלב
הישרים שהקב"ה קבע בחיינו.

לא שמעתי מענה מהשמים, ולא קול קורא מאי-שם,
אלא תשובה הנשמעת מקול אלוהים שבי. לא תמיד היא
הייתה ברורה, לא תמיד הצלחתי לשמוע, ובכל זאת...

וכעת, כבר שנה וחצי ש'מקרקר' בי קול פנימי האומר שמשוהו לא בסדר אצלי.

"לאדם מערכי לב". הקב"ה ברא בנו לב שיש לו יושר של הקשבה למציאות. אסור לקלקל יכולת זו.

הגמרא מביאה את דברי הלל שאמר: "למקום שלבי הולך שם רגלי מוליכות אותי" (סוכה נג ע"א). מכאן ניהלתי דו־שיח מתמיד עם אֱלֹהֵי.

ביקשתי והתחננתי להארכות זמן. בכל פעם מסיבות שונות. ללידה של נכד או של נכדה, כדי לא לפגוע במסע של אהרון לריצת המרתון בניו יורק, כדי להשלים כתיבה מסוימת.

כעת גופי לא כתמול שלשום. כאילו הקב"ה אומר לי: אתה צריך לעלות פאזה.

באופן יחסי ביקשתי לישב בשלווה, להמשיך לעסוק במה שאני עוסק – ואולי מישהו כועס על כך.

הוא קורא לי, דרך הגידול – לגדול.

אני לא מופתע כל כך מהמצא של הצילום, אבל בהחלט נסער. על סקאלה המתוחה בין אחת לעשר – הייתי מדרג את תחושתי על חמש. אני חושב איך יגיבו הילדים, ואיך תגיב אמי היקרה.

אני מבקש מייד מבוראי שהמחלה לא תעכב אותי מלהמשיך במסירת התורה כרגיל. מבית החולים נסענו לרב אלימלך פירר, יהודי יקר שמתעסק כבר עשרות שנים בייעוץ רפואי, ושנעזרנו בו בעבר כבר מספר פעמים.

הרב פירר בחן את הנתונים והמצאים, וייעץ לנו לפנות לרופא מסוים שמתמחה במקרים כמו שלי, כדי לבחור בדרך הטיפול הטובה ביותר.

פנינו אל הרופא שעליו הומלץ לנו, ולאחר שגם הוא בחן את כל הפרטים, פסק שיש לנתח ולהוציא את הכליה מהר ככל האפשר, ושאהר כך נחליט על המשך הטיפול. הניתוח נקבע מהר: פחות משבוע.

ידעתי שאני בידיים טובות, ידי בורא העולם.
"ידיך עשוני ויכוננוני".

בעת צרה אנו רגילים לקרוא, "ממעמקים קראתיך ה'". אני מרגיש שאני במצב תמידי של 'קראתיך', אבל לא דווקא 'ממעמקים'. אני מרגיש שהקב"ה השפיע ומשפיע עליי רוב טובה.

אני לא במעמקים, אלא באתגר שבו "קראתיך" מקבל עוד ממד. ואם לדייק – הקריאה היא אכן 'ממעמקים', אך במובן של עומק: של עוד תוכן, עוד קומה, עוד רובד של שיחה ביני לבין בוראי.

שאלות רבות שאלו אותי בעקבות מחלתי, וגם אני שאלתי. לפניכם מחשבות על חלק מהשאלות וההרהורים שעלו בי מאז התגלה בגופי הגידול הממאיר.